

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

Characteristics of School Administrators in the 21th Century Who Working under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1.

คณิงนิตย์ กิจวิธิ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email : kanungnit539@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 128 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 46 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรม ด้านความมุ่งมั่นและพากเพียร มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ และด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม รายด้าน และรายข้อไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ข้อ 3 ในด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ คือ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม และข้อ 4 ในด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี คือ มีความสามารถนำประชาชน/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 โดยรวม รายด้าน และรายข้อไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ข้อ 3 ในด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ คือ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม และข้อ 7 ในด้านการมีวิสัยทัศน์ คือ มีผลสำเร็จของงานบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ เช่น ได้รับเกียรติบัตรผู้บริหารดีเด่น สถานศึกษาต้นแบบ ฯลฯ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, ผู้บริหารสถานศึกษา, คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were to study the characteristics of school administrators in the 21st century and to compare the characteristics of school administrators in the 21st century in regards of the experience in administration and school size. The research samples were 128 school administrators who working under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year of 2016. The sample size was determined by Yamane's formula and the samples were selected by multi-stage random sampling method. The research instrument was 46 questions of 5-scale questionnaire with the reliability of .96. The data were analyzed by mean and standard deviation. One-way analysis of variance (one-way ANOVA) was also used for testing the hypothesis.

The results were as following: 1) In overall, the characteristics of school administrators in the 21st century were at high level, and, when considering each aspect, the highest levels were found in Loyalty and Moral, Commitment and Persistence, and the high levels were found in Visionary, Building of Community Network, Critical and Creative Thinker, and Communication and Technology. 2) The overall and each aspect of the characteristics of school administrators in the 21st century with various levels of experience were found to have no significant differences; however they were statistically different at the significance level of .05 in the question no. 3 that mentioned the Critical and Creative Thinker which referring to the capability of creative thinking for innovation development and the question no. 4 that mentioned the Communication and Technology which referring to the capability of community persuasion for schools' participation and schools' performance. 3) The overall and each aspect of the characteristics of school administrators in the 21st century with various levels of school sizes were found to have no significant differences; however they were statistically different at the significance level of .05 in the question no. 3 that mentioned the Critical and Creative Thinker which referring to the capability of creative thinking for innovation development and question no. 7 that mentioned the Visionary which referring to the capability of procuring the obvious achievement in school administration such as receiving the certificate for excellent administration or being the school prototype etc.

Keyword: characteristics, administrators, characteristics of school administrators in the 21st century

1. บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือโลกไร้พรมแดน (Border-less World) ที่กระแสของของโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ต่อเนื่อง ซับซ้อน และเกี่ยวข้อยกัน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในแต่ละสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสื่อสารและโทรคมนาคม ฯลฯ โดยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแขนงต่างๆ หรือแม้แต่การก้าวข้ามจากการดำเนินชีวิตที่ต้องอาศัยการติดต่อกันทางกายภาพ หรือใช้อุปกรณ์สื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พื้นฐาน มาเป็นการดำเนินชีวิตในโลกของสารสนเทศ (Cyberspace) ความจริงเสมือน (Virtual Reality) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

(E-commerce) อีกทั้งความก้าวหน้าในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในหลายด้านด้วยกัน ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มิเช่นนั้นอาจจะถูกละทิ้งให้ล้าหลังจนไม่สามารถจะตามได้ทัน [1] จึงกล่าวได้ว่า ศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง นั่นคือระบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสาธารณสุข ต่างก็ต้องมีการพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงในปัจจุบัน รวมทั้งระบบการศึกษาด้วยเช่นกัน

โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากโรงเรียนเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม

ฝึกทักษะอาชีพ เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และฝึกทักษะชีวิตอันจำเป็นในการดำรงชีพให้กับนักเรียน สรรค์สร้างบุคลิกภาพทางสังคมให้นักเรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและปฏิบัติตนให้มีคุณค่าแก่สังคม เป็นทรัพยากรมนุษย์ตามความต้องการทางสังคม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารจัดการคอยกำกับ ติดตาม และดูแลการดำเนินการของโรงเรียน อีกทั้ง พยายามทุกวิถีทางที่จะดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษาให้มีผลผลิตคือนักเรียนที่มีคุณภาพในที่สุด [2] และเพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่สุดต่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจะดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคือศูนย์กลางขององค์กรทั้งหมดในโรงเรียน ความสำเร็จของโรงเรียนขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพ ความตื่นตัว ความมียุทธวิธี ประสพการณ์ ความคิด ความเป็นเลิศทางวิชาการ การอุทิศตัวเอง ความเสียสละ และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นครูให้นำนโยบายการศึกษาออกไปปฏิบัติและดำเนินการเพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในลักษณะของชีวิตในโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีคุณลักษณะหรือลักษณะเด่น เช่น บุคลิกภาพ นิสัยใจคอ เจตคติ ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการตัดสินใจ ความทะเยอทะยาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการพูด เป็นต้น [3] คุณลักษณะเป็นสิ่งที่ชีวิตให้เห็นถึงความดีของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ก็มีคุณลักษณะหลายประการ อาทิ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความคิดสร้างสรรค์และใช้นวัตกรรม ตระหนักถึงผลกระทบจากภายนอก มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ มีภาวะผู้นำแบบจูงใจใฝ่บริการ มีคุณธรรมจริยธรรม ฯลฯ [4]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาหน่วยงานหนึ่งที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษา อยู่ภายใต้การ

กำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดพันธกิจไว้หลายประการ อาทิ ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรมสำนึกในความเป็นชาติไทยมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ โดยมีเป้าประสงค์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาประการหนึ่งว่า ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กำหนดไว้ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดตามที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในยุคศตวรรษที่ 21 อยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการศึกษาว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จะมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญที่จะศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมุ่งหวังว่าสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ส่งผลให้การบริหารและจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาและขนาดโรงเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 188 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 128 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ [5] ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เริ่มจากการสุ่มจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอโดยคิดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากนั้นสุ่มจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละอำเภอตามขนาดของโรงเรียนที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ขนาดโรงเรียน และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิดกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ จำนวน 46 ข้อ ทั้งนี้แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง

0.80-1.00 และผ่านการทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง ซึ่งแบบสอบถามมีความเที่ยงเท่ากับ 0.96

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับ โดยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา แจ้งผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามที่สุ่มได้จากขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งพบว่า แบบสอบถามมีความถูกต้องและสมบูรณ์ทุกฉบับ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ ความถี่ และร้อยละ

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมาย

3.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาและขนาดโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และหากผลการทดสอบมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรม ด้านความมุ่งมั่นและพากเพียร มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ และด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่รายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการเป็นนักคิด วิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ข้อ 3 มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา 11-20 ปี มีคุณลักษณะสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา 1-10 ปี และมากกว่า 20 ปี

4.4 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี ข้อ 4 สามารถติดต่อประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา 11-20 ปี มีคุณลักษณะสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา 1-10 ปี และมากกว่า 20 ปี

4.5 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในโรงเรียนขนาดต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่มีบางข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ใน

โรงเรียนขนาดต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ ข้อ 3 มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีคุณลักษณะสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

4.7 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในโรงเรียนขนาดต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ ข้อ 7 มีผลสำเร็จของงานบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ เช่น ได้รับเกียรติบัตรผู้บริหารดีเด่น สถานศึกษาต้นแบบ ฯลฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีคุณลักษณะสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุทัย ภักดี ประยูรวงศ์ (2556) ที่ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถนะหลักในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก [6] และผลการวิจัยของกันดา กริมสูงเนิน (2557) ที่ศึกษาสมรรถนะและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า สมรรถนะด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก [7] ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็น

เพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทราบและตระหนักดีว่า โลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปมากกว่ายุคก่อน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นยุคของการก้าวกระโดดที่ก้าวได้ไกลที่สุดเท่าที่เคยมีมา อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ของโลกเข้าด้วยกัน สังคมยุคก้าวกระโดดที่ก้าวได้ไกลที่สุดครั้งนี้ ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทุกคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทุกคนจึงต้องมีความตื่นตัว มีความเคลื่อนไหว และเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษใหม่ ทั้งนี้ ทักษะที่สำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ก็คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศที่มีค่ายิ่ง โดยผ่านการเรียนรู้ สืบสอน อบรม เพาะบ่มนิสัย สร้างเจตคติจากโรงเรียนผ่านครูผู้สอนเป็นหลักใหญ่ และผ่านการบริหารจัดการจากผู้บริหารสถานศึกษาอีกทางหนึ่ง ผลจากการทราบและตระหนักดีว่า โลกในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปมากของผู้บริหารสถานศึกษาดังได้กล่าวมา จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้มีคุณลักษณะที่พร้อมไปกับโลกยุคศตวรรษที่ 21 อาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีคุณลักษณะของผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

5.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีภูมิ สุขหมั่น (2552) ที่ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานแตกต่างกันมีความเป็นมืออาชีพไม่แตกต่างกัน [8] ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสบการณ์การบริหาร

สถานศึกษาต่างกันเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาต่างก็มีคุณลักษณะด้านการเป็นนักคิด วิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ ข้อ 3 มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม และคุณลักษณะด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี ข้อ 4 สามารถติดต่อประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาในช่วงที่เหมาะสมจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนาวัตกรรม และมีความสามารถในการติดต่อประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ หากผู้บริหารสถานศึกษายังมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่มากนัก ก็อาจจะมีความคิดที่เวิ้งว้างไกลไม่ลุ่มลึก ทำให้ไม่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนาวัตกรรมใหม่ๆ ได้ดีเท่าที่ควร และเมื่อประสบปัญหาต่างๆ ก็มีความสามารถในการติดต่อประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็นได้อยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษามากเกินไป ก็อาจจะรู้สึกเหนื่อยล้า เบื่อหน่าย หรือที่เรียกว่า หมดไฟ เป็นเหตุให้ไม่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนาวัตกรรมใหม่ๆ ได้ และเมื่อประสบปัญหาต่างๆ ก็มีความสามารถในการติดต่อประสานงานเพื่อแก้ไขอยู่ในระดับต่ำ เห็นได้จากผลการวิจัยข้อนี้ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาระหว่าง 11-20 ปี มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะสูงกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาระหว่าง 1-10 ปี และมากกว่า 20 ปี

5.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในโรงเรียนขนาดต่างก็มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับผลวิจัยของจิราวรรณ โคทนา (2553) ที่ศึกษาความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอบุรฉานบุรี เขต 5

พบว่า ความเป็นมืออาชีพอาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกัน [9] ทั้งนี้เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดต่างกันเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกันมีคุณลักษณะด้านการเป็นนักคิด วิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ ข้อ 3 มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนา นวัตกรรม และคุณลักษณะด้านการมีวิสัยทัศน์ ข้อ 7 มีผลสำเร็จของงานบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ เช่น ได้รับเกียรติบัตรผู้บริหารดีเด่น สถานศึกษาต้นแบบ ฯลฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนแต่ละขนาดมีการบริหารงานโรงเรียนแตกต่างกันตามสภาพของโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ย่อมมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา จำนวนครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวนนักเรียน การรับนโยบายหรือภาระงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มายึดถือปฏิบัติ ตามมาตรฐานของลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ความทันสมัยของอุปกรณ์และเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน งบประมาณ เงินบริจาค ฐานะของผู้ปกครองของนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียน การมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่างๆ หรือการได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ผลจากความแตกต่างดังกล่าวทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันไป เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนต่างกันย่อมต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนา นวัตกรรม และมีผลสำเร็จของงานบริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ เช่น ได้รับเกียรติบัตรผู้บริหารดีเด่น

สถานศึกษาต้นแบบ ฯลฯ แตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ก็ควรที่จะมีคุณลักษณะทั้งสองข้อสูงกว่าผู้บริหารศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิจัยในข้อนี้ก็พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะดังกล่าวสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ควรกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการใช้การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน และใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครู โดยอาจจะจัดให้มีการอบรม สัมมนา จัดทำ Application ในการเรียนรู้เรื่องการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่สอดคล้องเหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กตามลำดับ จึงควรให้ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ต้องผ่านการบริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมาก่อน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพิ่มมากขึ้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการสำรวจ และพัฒนาคุณลักษณะด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยีของตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้สูงยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในลักษณะอื่นๆ หรือศึกษาถึงการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบต่างๆ

3. ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จากการรับรู้หรือมุมมองของบุคคลหลายๆฝ่าย เช่น ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ญัฎฐพันธ์ เขจรนันท์. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2551.
- [2] ชาญชัย อาจินสมาจาร. การบริหารการศึกษาและทรัพยากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ, 2560.
- [3] ธีระพล นิลสาขา. ลักษณะของผู้หน้าที่ดี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2542.
- [4] ชัยยนต์ เพาพาน. ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, กาฬสินธุ์, 2559.
- [5] Yamane, T. Elementary sampling theory. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall, 1967.
- [6] อุทัย ภักดีประยูรวงศ์. สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. รายงานการค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น , 2556.
- [7] กันดา กริมสูงเนิน. การศึกษาสมรรถนะและแนวทางพัฒนาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2557.
- [8] ศรีภูมิ สุขหมั่น. การศึกษาสภาพปัญหาและ

แนวทางพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏสุรินทร์, 2552.

- [9] จิรวรรณ โคทนา. ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี, 2553.